

apropa cultura

Dossier pedagògic

Música

Ponents: Xavier Gallego i Juanjo Grande

Aquesta documentació ha estat elaborada després de la sessió de formació
Descobreix com treballar amb la música en el dia a dia el maig de 2012

Descobreix com Treballar amb la Música en el dia a dia

INFORMACIÓ ADDICIONAL A LA JORNADA DE FORMACIÓ MUSICAL

EFFECTES DE SALA (FOLEY)

Els *efectes de sala* també anomenats **efectes foley** són la tècnica que s'utilitza a cinema per a recrear els sons i sorolls de les accions i objectes de les escenes de les pel·lícules. És una tècnica que necessita molta creativitat, amb imaginació podem adaptar-ho per a treballar l'ambientació sonora amb els nostres usuaris.

A continuació indiquem una sèrie d'enllaços d'utilitat:

Kiku Vidal. Estudi d'enregistrament d'efectes de sala

<http://vimeo.com/28812209>

Gary Hecker. Un veterà artista del Foley

<http://vimeo.com/11436985>

Artistes Foley perseguint als actors.

http://www.youtube.com/watch?v=OONaPcZ4EAs&feature=player_embedded

Pel·lícules d'animació: cal recrear els sons (*Toy Story*)

<http://www.youtube.com/watch?v=BVUgsMRvOeI>

Sabem com sonava un dinosaure? (*Jurassic Park*)

<http://www.youtube.com/watch?v=Dp7aJ6zoLXY>

Assistents de la jornada de formació musical recreant el so d'una selva

GUIA PER A RECREAR SONS I EFECTES SONORS

Vídeos per a saber per on començar a treballar, nou fragments de vídeo on es mostren alguns aparells i recursos utilitzats especialment a ràdionovel·les. Vídeos en anglès.

<http://www.youtube.com/watch?v=qus5qYSKTd0>

<http://www.youtube.com/watch?v=O020NOb8eBI>

<http://www.youtube.com/watch?v=yUI3olDYS4U>

http://www.youtube.com/watch?v=i4rqFYU37_0

<http://www.youtube.com/watch?v=EJhanHED6hM>

http://www.youtube.com/watch?v=2D_6HzplLOI

<http://www.youtube.com/watch?v=gOZWPwD9YVc>

<http://www.youtube.com/watch?v=z382bFcMgcc>

<http://www.youtube.com/watch?v=tqNhBG1puLI>

L'enllaç següent és de l'especialista Scott Paulson:

<http://www.youtube.com/watch?v=szyht9jc8PE>

Roger Gregg, especialista, músic i actor

L'especialista Scott Paulson

DOCUMENTS AMB MANERES DE RECREAR SONS CONCRETES:

Recull de procediments per a la creació d'efectes sonors dividit en diversos apartats. En castellà i a càrrec d'Ernesto Guevara.

<http://www.analfatecnicos.net/archivos/62.ProduccionCaseraEfectosSonido-ErnestoGuevara.pdf>

Un llistat col·laboratiu que modera David Filskov i que presenta trucs i comentaris de diversos "efectistes" sobre com crear els diversos efectes de so. En anglès.

<http://www.epicsound.com/sfx/>

Pàgina creada per l'especialista Roger Gregg. Sobre el fascinant món dels efectes d'àudio 'manuals' a la ràdio i al teatre. En anglès:

<http://www.crazydogaudiotheatre.com/sfx.php>

NOTA:

No descarteu la possibilitat de fer servir aquests efectes sobre una música de fons o, fins i tot, sobre algun enregistrament sonors de l'ambient que volem recrear (per exemple un enregistrament sonor d'una selva). No cal crear-ho tot des de zero!

SOFTWARE: PER 'DISPARAR' ÀUDIO (MÚSICA I EFECTES SONORS)

Proposem un útil programa i d'ús molt senzill: SOUNDPLANT. Ens permet assignar diferents arxius d'àudio digital a cada una de les tecles del nostre teclat de l'ordinador.

Està disponible tant per Windows com per a Mac OS X. La versió gratuïta permet obrir el programa 25 vegades i només llegeix arxius de so .wav i .aiff. La versió registrada s'ofereix a un preu molt assequible i ja admet arxius .mp3 entre molts d'altres.

Pàgina oficial: <http://www.soundplant.org/>

NOTA:

Resulta especialment útil per a certs usuaris als qui els hi sigui més fàcil prémer una tecla que no pas realitzar un efecte sonor manualment. Es pot considerar també la possibilitat de disparar els sons des d'un pad numèric (amb fil o sense) com el de la fotografia, en comptes d'un teclat sencer.

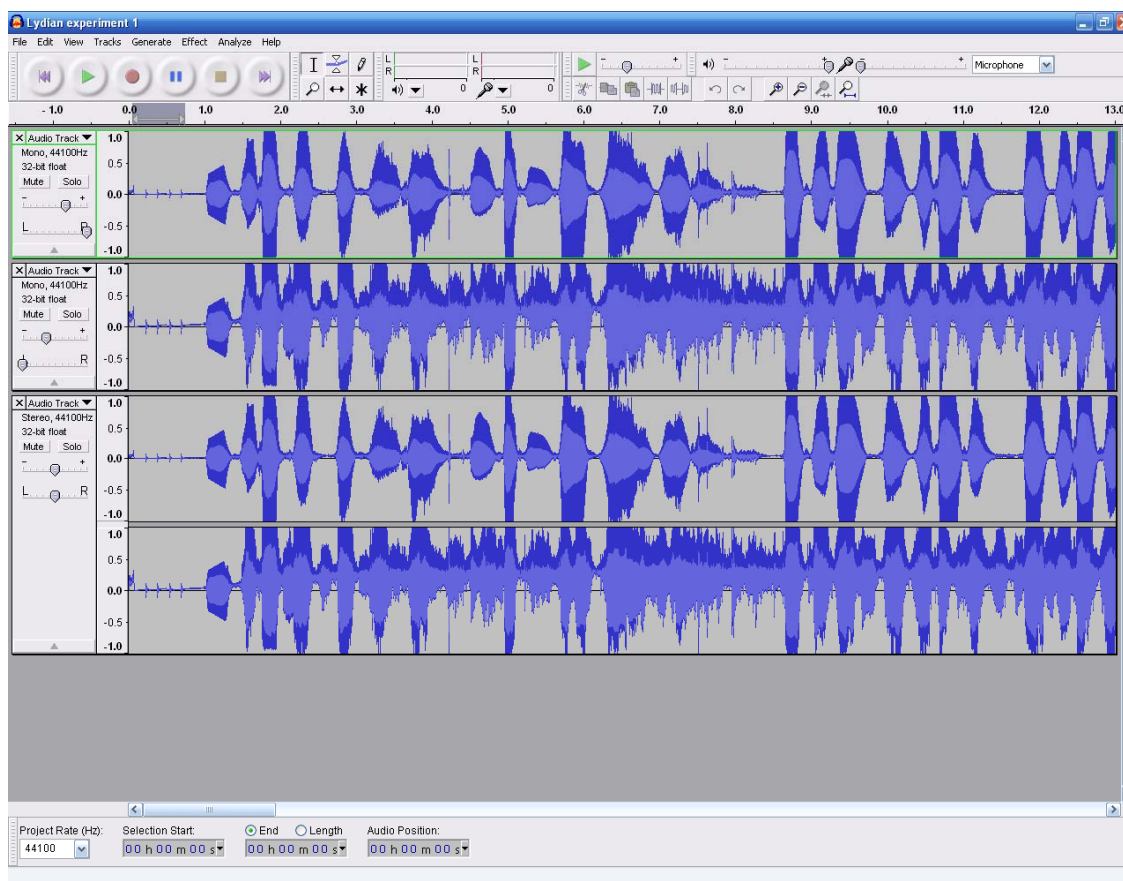

MÉS SOFTWARE: PER A EDITAR ÀUDIO

Audacity és senzill editor d'àudio digital, gratuït, fàcil de usar (hi ha la versió en català per a Windows, Mac OS X i d'altres sistemes operatius. El podrem usar per exemple per a:

- Enregistrar els efectes de so generats per nosaltres.
- Editar àudio retallant, copiant, mesclant
- Variar el to i la velocitat dels sons
- Afegir alguns efectes com ara eco als sons enregistrats

Pàgina oficial: <http://audacity.sourceforge.net>

NOTA:

Els ordinadors amb MAC OS X de fa temps tenen instal·lat el programa GarageBand que permet fer potentíssimes creacions musicals i sonores.

MICRÒFON I EFECTES

Si desitgem amplificar els sons que generem necessitarem un o més micròfons connectats a un amplificador o equip de música. Si són micròfons de condensador, agafaran millor els sons dèbils. Si disposem d'una tauleta de so que tingui efectes com ara reverberació serà de gran utilitat pels diversos ambients.

PROGRAMA PER A ACONSEGUIR EFECTES AL SO DEL MICRÒFON: GARAGEBAND

El programa GarageBand permet afegir efectes al so en directe que entra a través del micròfon endollat a l'ordinador.

En el nostre cas l'usarem per afegir efectes en directe:

- Obrim el programa, premem el símbol + (part inferior esquerra) per crear un nou instrument.
- Seleccionem instrument real.
- A la pestanya Explorar, apartat Monitorització seleccionem Activat sense protecció de realimentació.
- A la mateixa pestanya seleccionem un tipus d'instruments (per ex. Acoustic Guitars) i escollim per ex. Large Reverb.
- A partir d'ara, se li aplicarà l'efecte als sons que entrin pel micròfon, És qüestió d'anar provant d'altres efectes per tal de trobar aquell que ens convingui més.
- Cal tenir en compte no apujar excessivament el volum per no produir realimentacions ('acoples').

LLOCS WEB PER BAIXAR MÚSICA I SONS

Música

<http://www.jamendo.com/es/>

Recopilació de música lliure, legal i d'accés il·limitat. Molts artistes comparteixen la seva música a Jamendo.

<http://www.soundsnap.com/>

Sound Snap: Un altre lloc web per a intercanviar àudio amb llicències lliures.

<http://www.mp3.com/>

Milers de formacions deixen els seus treballs en aquesta pàgina web. Alguns només es poden escoltar on-line i d'altres es poden descarregar.

<http://www.looperman.com>

Àmplia galeria de loops "free".

Sons i efectes sonors:

<http://www.freesound.org/>

The *Freesound Project* és una col·lecció de sons i efectes construïda col·lectivament. Es tracta d'un projecte del Music Technology Group de la Universitat Pompeu Fabra. Tots els arxius es publiquen sota llicència Creative Commons.

Per sons específics de Barcelona: <http://barcelona.freesound.org/>

<http://bancoimagenes.isftic.mepsyd.es/>

Banc d'imatges i sons del Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y Formación del Profesorado. Tots els sons disponibles gratuïtament per a usos educatius no comercials. Accedir a Col·leccions i cercar sons. O bé, usar el cercador per paraula clau.

<http://www.sounddogs.com/>

Pàgina en anglès amb milers d'efectes ben diversos (també pel què fa a la qualitat)

<http://www.soungle.com/>

Cercador del tipus Google. Busca a la xarxa sons definit per la paraula que introduïu.

<http://www.findsounds.com>

Cercador de sons potent. Molt semblant a l'anterior.

<http://www.soundboard.com>

Quantitat enorme de sons d'artistes i celebritats.

<http://www.frogstar.com/content/sound-effects-1>

¿Voleu fer servir sons de l'Scooby Doo, Bugs Bunny i d'altres famosos "cartoons"? Aquesta és la pàgina, Frog Star.

<http://fxmania.eu.org/www/index.php>

FX Mania, web amb milers d'efectes sonors. En francès.

Si en voleu més, a continuació un enllaç a 55 llocs web amb efectes de so gratuïts:

<http://www.hongkiat.com/blog/55-great-websites-to-download-free-sound-effects/>

Curiositat:

Si sempre es fan servir sons de llibreria en excés s'acaben sentint sempre els mateixos sons, fet que resta credibilitat a la seqüència d'imatges on s'apliquen. Aquest és el cas del "Crit de Wilhelm". Un crit usat en innumbrables pel·lícules (http://es.wikipedia.org/wiki/Grito_Wilhelm#Sagas), gairebé ja ha pres la dimensió d'acudit o complicitat entre els professionals de l'ofici.

Veure: <http://www.youtube.com/watch?v=4YDpuA90KEY>

MATERIAL USAT EN ELS DIVERSOS AMBIENTS

A LA MAR:

Ones del mar	Pandero + lleties o cadeneta de water o pals de pluja
Botavara	Ampolla aixafada
Gavines...	Reclam
Vela que agafa vent	Coixinera
Veü amplificada embut: "passatgers a bord!!"	Embut gran
Vaixell que se'n va...	Membranòfon amb tub de cartró+globus+fragment mànega

SELVA:

Ocells	Diversos reclams, aneguets de bany o ampolles de colònia amb el broc prim.
Granota	Granota de fusta
Fullaraca	'PonPon' d'animadora o fulls de paper tallats
Llavors	Taps ampolla de diverses mides dins una reixeta
Mono	Amb un reclam o bé fent-ho amb la boca.

WESTERN (Atracament al ferrocarril):

Passes cowboy + esperons	Sabates que sonin + claus de casa
Cavall	Cocos + claus de casa
Música oest: "la re la re laaaaa..."	Flauta de pan
Guitarra slider...	Guitarra amb afinació oberta + slider (encenedor o coll d'ampolla) + pua
Tren	Flautes a diverses notes + paper de vidre
Vent	Bufar fulls o passejar el dit per la membrana d'un tambor fent 8's.
Disparar Recarregar	Petar globus + flauta d'èmbol o dolça bufant fort Esclafar un cilindre fet amb DIN A4!!!
Indis	Tambors de guerra
Sageta que es clava a un arbre	Flauta d'èmbol + regla

UN FANTASMA PASSEJANT PEL CASTELL ENCANTAT

Vent	Tambor amb dir fent 8's, bufar fulls...
Por	Flauta d'èmbol fent tremolo
Passos + nyec	Cadenes + ampolla rebregada
Trons	Màquina de trons
Pluja	Rebregar bosses de plàstic + pal de pluja
Cu-cut	Reclam de cucut o flauta dolça
Rellotge	Caixa xina o metrònom
Piano....	Piano notes greus i dissonants
Campanades	Campana, tub metàl·lic llarg (q soni bé) + martell
Riure malèfic	Voluntari

CANÇONS

Aquestes són tres de les cançons que en Juanjo Grande ens va ensenyar durant la jornada de formació. Trobareu la lletra i dos enllaços a l'àudio i un vídeo de la cançó.

Na Bahia tem (Pop. Brasileira)

Na Bahia tem,
tem, tem, tem
Na Bahia tem morena
Coco de vintem

Taracatira, taracatira, taracatira, ta
Taracatira, taracatira, taracatira, ta

Audio: <http://www.xtec.cat/crp-elprat/cantata/cantata4/nabahia.mp3>
Video: <http://www.youtube.com/watch?v=6vubQiMiics> (es una versió lleugerament diferent però el text surt al vídeo)

La Mariposa (trad.Bolivia)

Vengan a cantar la mariposa
que empieza a sonar
como el vuelo de una mariposa
vamos todos a bailar

Con las manos
con los pies
la morenada

Con las manos
con los pies
la morenada

<http://www.youtube.com/watch?v=WsL4-1ssab0>

Booma Lena (trad. Baka del Camerún).

Booma Lena ia ie
Booma Lena ia ie

Documentació preparada per:

Xavier Gallego i Juanjo Grande

Maig 2012

apropia cultura